

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН БИЛИМ БЕРҮҮ ЖАНА ИЛИМ
МИНИСТРЛИГИ**

Кыргыз Республикасынын
Билим берүү жана илим министринин
2015ж. « 15 » Сентябрь №1179/1
буйругу менен БЕКИТИЛДИ

**КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
ЖОГОРКУ КЕСИПТИК БИЛИМ БЕРҮҮ
МАМЛЕКЕТТИК СТАНДАРТЫ**

Багыты: 530800 “Эл аралык байланыштар”

**КЛАССИФИКАЦИЯЛЫК ДАРАЖА: “Эл аралык байланыштар” адистиги
боюнча бакалавр**

Бишкек 2015

I. Жалпы жоболор

1.1. Жогорку кесиптик билим берүүнүн **530800 «Эл аралык байланыштар»** багыты боюнча ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты, Кыргыз Республикасынын Өкмөтү аныктаган тартипте бекитилген Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» Мыйзамына жана билим берүү тармагындагы башка ченемдик укуктук актыларга ылайык Кыргыз Республикасынын Билим берүү жана илим министрлиги тарабынан иштелип чыккан.

Бул Мамлекеттик билим берүү стандартын аткаруу, өздөрүнүн укуктук-уюштуруу түрүнө карабастан, бакалаврларды даярдоо боюнча кесиптик билим берүүнүн программасын ишке ашырып жаткан бардык ЖОЖдор үчүн милдеттүү болуп саналат.

1.2. Терминдер, аныктамалар, белгилөөлөр, кыскартуулар

Жогорку кесиптик билим берүүнүн ушул Мамлекеттик билим берүү стандартындагы терминдер жана аныктамалар Кыргыз Республикасынын «Билим берүү жөнүндө» мыйзамына жана Кыргыз Республикасы тарабынан бекитилген тартипте кабыл алынган жогорку кесиптик билим берүү чөйрөсүндөгү эл аралык документтерге ылайык колдонулат:

- *негизги билим берүү программасы* – тийиштүү багыт боюнча даярдоодо билим берүү процессин ишке ашырууну уюштуруу жана анын мазмунун, күтүлүүчү натыйжаларды, максаттарды аныктаган окуу-усулдук документациялардын жыйындысы;

- *даярдоо багыты* – фундаменталдык жактан даярдоодо жалпы биригүүнүн негизинде жогорку кесиптик билими (адистерди, бакалаврларды, магистрларды) менен ар түрдүү профилдеги кадрларды даярдоо үчүн билим берүү программаларынын жыйындысы;

- *профиль* – кесиптик ишмердүүлүктүн белгилүү бир түрүнө жана (же) объектисине карата билим берүү программасынын негизги багыттуулугу;

- *сабактар цикли* – окутуунун, тарбиялоонун бекитилген жыйынтыктарына жана максаттарына карата логикалык жактан белгилүү бүтүндүккө ээ болгон билим берүү программасынын бир бөлүгү же окутулуучу сабактарынын жыйындысы;

- *модуль* - окутуунун, тарбиялоонун бекитилген жыйынтыктарына жана максаттарына карата логикалык жактан белгилүү бүтүндүккө ээ болгон окутулуучу сабактардын бир бөлүгү;

- *иш билгиликтер* – тийиштүү тармактагы кесиптик ишмердүүлүккө окуу үчүн зарыл жеке сапаттардын, билимдин, шыктуулуктун жана көндүмдөрдүн динамикалык айкалышы;

- *бакалавр* – 4 жылдан кем эмес ченемдик окуу мөөнөтүндө жогорку кесиптик билимдин тиешелүү негизги билим берүү программасын ийгиликтүү өздөштүргөн адамдарга аттестациянын жыйынтыктары боюнча ыйгарылуучу академиялык даража жана ал ага ээ болгондорго белгилүү кесиптик ишмердүүлүк менен иш алып барууга же тиешелүү багыт боюнча «магистр» академиялык даражасын алуу үчүн билим алууну улантууга укук берет;

- *магистр* – 2 жылдан кем эмес ченемдик окуу мөөнөтүндө жогорку кесиптик билимдин негизги билим берүү программасын ийгиликтүү өздөштүргөн жана тийиштүү багыт боюнча бакалавр академиялык даражасына ээ болгон адамдарга аттестациянын жыйынтыктары боюнча ыйгарылуучу академиялык даража жана ал ага ээ болгондорго белгилүү кесиптик ишмердүүлүк менен иш алып барууга же аспирантурада билим алууну улантууга укук берет;

- *насыя* (зачеттук бирдик) – негизги кесиптик билим берүү программасынын эмгек көлөмүнүн шарттуу ченеми;

- окутуунун жыйынтыктары – негизги билим берүү программасы\модуль боюнча окутуунун жыйынтыгында жеткен иш билгиликтер;

1.3. Кыскартуулар жана белгилөөлөр

Бул Мамлекеттик билим берүү стандартында төмөнкү терминдер колдонулат;

МББС – Мамлекеттик билим берүү стандарты;

ЖКББ – Жогорку кесиптик билим берүү;

НББП – Негизги билим берүү программасы;

ОУБ – Окуу-усулдук бирикме;

НББП СЦ – Негизги билим берүү программасынын сабактар цикли;

ЖИИБ – Жалпы илимий иш билгилик;

АИ – Аспаптар иш билгилиги;

КИ – Кесиптик иш билгилик;

СИ ЖМИ – социалдык-инсандык жана жалпы маданий иш билгилик.

II. КОЛДОНУУ ТАРМАГЫ

2.1. Жогорку кесиптик билим берүүнүн ушул Мамлекеттик билим берүү стандарты (мындан ары – ЖКББ МББС), **530800 «Эл аралык байланыштар»** бакалаврларды даярдоо багыты боюнча НББПны ишке ашыруудагы милдеттүү талаптар менен эрежелердин, ченемдердин жыйындысын билдирет жана окуу менен уюштуруу-усулдук документацияны иштеп чыгууга, Кыргыз Республикасынын аймагында мамлекеттик аккредитацияга же (аттестацияга) лицензияга ээ болгон, өздөрүнүн укуктук-уюштуруу түрүнө карабастан, жогорку кесиптик билим берүүнү бардык билим берүү уюму тарабынан жогорку кесиптик билим берүүнүн негизги билим берүү программасын өздөштүрүүнүн сапатын баалоого негиз болуп саналат.

2.2. **530800 «Эл аралык байланыштар»** багыты боюнча бул ЖКББ МББСтин негизги пайдалануучулары болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- илимдин, техниканын жана көрсөтүлгөн багыт менен даярдоо деңгээли боюнча социалдык чөйрөдө жетишкендиктерди эске алуу менен негизги кесиптик билим берүү программасын жаңыртууга жана натыйжалуу ишке ашырууга, иштеп чыгууга *өздөрүнүн ЖОЖдорунда жоопкерчиликтүү болгон ЖОЖдордун илимий-педагогикалык курамы жана администрациясы;*

- *студенттер*, даярдоонун көрсөтүлгөн багыты боюнча ЖОЖдун негизги билим берүү программасын өздөштүрүү боюнча өздөрүнүн окуу ишмердүүлүгүнүн натыйжалуу ишке ашырууга жоопкерчилик болгондор;

- кесиптик ишмердүүлүктүн тиешелүү чөйрөсүндөгү *адистер менен жумуш берүүчүлөрдүн бирикмеси;*

- Кыргыз Республикасынын билим берүү тармагындагы аткаруучу бийликтин борбордук мамлекеттик органынын тапшырмасы боюнча негизги билим берүү программаларын иштеп чыгууну камсыздаган *окуу-усулдук бирикмелер жана кеңештер;*

- жогорку кесиптик билим берүүнү каржылоону камсыздаган *аткаруучу бийликтин мамлекеттик органы;*

- жогорку кесиптик билим берүү тутумунда мыйзамдык сакталышына көзөмөл жүргүзүүнү камсыздаган, аттестацияны, аккредитацияны жана жогорку кесиптик билим берүү чөйрөсүндө көзөмөлдү ишке ашырган *аткаруучу бийликтин ыйгарым укуктуу мамлекеттик органы;*

2.3. Абитуриенттердин даярдык деңгээлине коюлган талаптар

2.3.1. Абитуриенттин билим деңгээли, «бакалавр» академиялык даражасын ыйгаруу менен жогорку кесиптик билим алууга талапкер болгон адам – жалпы орто билими же орто кесиптик (же жогорку кесиптик) билими.

2.3.2. . Абитуриент, жалпы орто билими же орто кесиптик (же жогорку кесиптик) билими жөнүндө мамлекеттик үлгүдөгү документке ээ болушу керек.

III. ДАЯРДОО БАГЫТЫНЫН ЖАЛПЫ МҮНӨЗДӨМӨСҮ

3.1. Кыргыз Республикасында **530800 «Эл аралык байланыштар»** даярдоо багыты боюнча төмөнкүлөр ишке ашат:

- бакалаврды даярдоо боюнча ЖКБ НБП;
- магистрды даярдоо боюнча ЖКБ НБП;

Бакалаврларды даярдоо боюнча ЖКБ НБПны толук өздөштүргөн жана бекитилген тартипте жыйынтыктаган мамлекеттик аттестациядан ийгиликтүү өткөн ЖОЖдордун бүтүрүүчүлөрүнө *«бакалавр» академиялык даражасын ыйгаруу менен* жогорку билим жөнүндө *диплом берилет.*

Магистрларды даярдоо боюнча ЖКБ НБПны толук өздөштүргөн жана бекитилген тартипте жыйынтыктаган мамлекеттик аттестациядан ийгиликтүү өткөн ЖОЖдордун бүтүрүүчүлөрүнө *«магистр» академиялык даражасын ыйгаруу менен* жогорку билим жөнүндө *диплом берилет.*

Бүтүрүүчүнүн квалификациялык даражасы – **«Эл аралык байланыштар тармагындагы бакалавр».**

3.2. Жалпы орто жана орто кесиптик билим берүүнүнүн базасында **530800 «Эл аралык байланыштар»** багыты боюнча бакалаврларды даярдоодо ЖКБ НБПны өздөштүрүүнүн ченемдик мөөнөтү такай катышып окуу формасында 4 жылдан кем эмес убакытты, ал эми такай катышып-сырттан окуу (кечки), сырттан окуу формалары 4.5 жылды, 5 жылды түзөт.

3.3. Бакалаврларды даярдоодо **ЖКББ НББПны өздөштүрүүнүн жалпы эмгек көлөмү** 240тан кем болбогон зачеттук бирдикке (насыяларга) барабар.

Такай катышып окуу формасы боюнча ЖКББ НББПнын эмгек көлөмү окуу жылына 60тан кем болбогон зачеттук бирдикке (насыяларга) барабар.

Бир окуу семестринин эмгек көлөмү 30 насыяга (зачеттук бирдикке) барабар (окуу процессинин эки семестрдик курулушунда).

Бир насыя (зачеттук бирдик) студенттин окуу ишинин 30 саатына барабар (анын аудитордук, өз алдынча ишин жана аттестациянын бардык түрүн киргизүү менен).

Такай катышып-сырттан окуу (кечки) жана сырттан окуу формалары боюнча, ошондой эле окутуунун ар түрдүү формаларын айкалыштырган жана окутуунун аралыктан билим берүү технологияларын колдонгон учурда, НББПнын эмгек көлөмү окуу жылына 48тен кем эмес насыяны түзөт.

3.4. 530800 «Эл аралык байланыштар» бакалаврларын даярдоо багыты боюнча окутуу жана инсанды тарбиялоо тармагында ЖКББ НББПнын максаттары.

3.4.1. Окутуу тармагында 530800 «Эл аралык байланыштар» даярдоо багыты боюнча ЖКББ НББПнын максаты болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- тандаган ишмердүүлүк чөйрөсүндө ийгиликтүү иштөөгө, эмгек базарында туруктуулук менен социалдык мобилдүүлүккө өбөлгө түзгөн универсалдык жана предметтик-адистештирилген иш билгиликке ээ болууга мүмкүндүк берген гуманитардык, социалдык, экономикалык, математикалык жана табигый илимий билим тармагындагы негиздерге даярдоо, жогорку кесиптик профилдүү (бакалавр деңгээлинде), тереңдетилген кесиптик (магистр деңгээлинде) билим алуу.

3.4.2. Инсанды тарбиялоо тармагында 530800 «Эл аралык байланыштар» даярдоо багыты боюнча ЖКББ НББПнын максаты болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- студенттердин социалдык-инсандык сапаттарын калыптандыруу; максатка умтулуу, уюштура билүү, эмгекти сүйүү, жоопкерчиликтүү болуу, жарандуулук, жатыктык, сабырдуулук, жалпы маданиятты жогорулатуу д.у.с.

3.5. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүк тармагы

530800 «Эл аралык байланыштар» багыты боюнча даярдоо бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүк тармагы төмөнкүлөрдү камтыйт:

- эл аралык саясий, экономикалык, илимий-техникалык, аскердик-саясий, гуманитардык, идиологиялык мамилелерди, дүйнөлүк саясатты;
- глобалдуу саясий, экономикалык, аскердик, экологиялык, маданий-идеологиялык жана башка процесстерди жөнгө салууну;
- маданият, илим, билим берүү тармагындагы эл аралык байланыштарды;
- жалпы дүйнөлүк мейкиндикти өздөштүрүүнүн башка чөйрөлөрүн;
- дипломатияны, эл аралык мамилелерди жана Кыргыз Республикасынын тышкы саясатын;
- кыргыз чөлкөмдөрүнүн тышкы чек аралык байланыштарын;
- азыркы глобалдуу көйгөйлөрдү талдоонун негиздерин;
- эл аралык мамилелер чөйрөсүндө жогорку билимди жана эл аралык коопсуздуктун комплекстүү камсыздалышын.

3.6. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүк объектилери

530800 «Эл аралык байланыштар» даярдоо багыты боюнча бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн объектилери болуп төмөнкүлөр эсептелет:

- мамлекеттик ведомстволор, эл аралык бөлүмдөрдүн, департаменттердин жана чет элдик өкүлчүлүктөрдүн (котормочулар жана коштоп жүрүүчүлөр, эксперттер, референттер, катчылар, маалыматтык жана көмөкчү бөлүмдөрдүн техникалык аткаруучулары) кичи жана көмөкчү персонал катары мамлекеттик бийлик менен башкармалыктын мамлекеттик жана аймактык органдары;
- эксперттер, референттер, көмөкчү персонал жана кичи звенодогу котормочулар катары – эл аралык уюмдар;
- кыргыз жана чет элдик ишкердик түзүлүштөр, кичи жана көмөкчү персонал катары (эксперттер, маалыматты топтоо боюнча референттер, кичи звенодогу котормочулар, катчылар, лаборанттар, координаторлордун ассистенттери, долбоорлорду аткаруучу катчылар) эл аралык көйгөй менен алектенген же эл аралык байланышты колдогон коммерциялык жана коомдук уюмдар;
- эл аралык көйгөй, көмөкчү персонал жана кичи звенодогу котормочу боюнча репортёр катарында – жалпыга маалымдоо каражаттарынын редакциялары;
- эл аралык көйгөй менен жогорку билим берүү мекемеси, окуу-усулдук жана көмөкчү персонал катары (эксперттер, катчылар, лаборанттар, кичи звенодогу котормочулар) – эл аралык тармактагы илимий-изилдөө жана академиялык уюмдар.

3.7. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн түрлөрү

- уюштуруучулук-административдик;
- долбоордук;
- изилдөө-аналитикалык;
- окуу-уюштуруучулук.

Негизинен бүтүрүүчү даярданган кесиптик ишмердүүлүктүн айкын түрлөрү, ЖОЖ жана кызыкдар болгон жумуш берүүчү менен бирге иштелип чыккан бүтүрүүчүнүн билим берүү программасынын мазмунун аныкташы керек.

3.8. Бүтүрүүчүлөрдүн кесиптик ишмердүүлүгүнүн милдеттери

530800 «Эл аралык байланыштар» даярдоо багыты боюнча бакалавр, кесиптик ишмердүүлүктүн түрлөрү менен даярдоо профилине ылайык, төмөнкү кесиптик милдеттерди аткаруусу керек:

уюштуруучулук-административдик:

- Кыргыз Республикасынын ТИМ тутумундагы мекемелеринде чет тилди колдонуу менен кичи жана орто аткаруучулар звенолорунун милдеттерин аткаруу, башка мамлекеттик мекемелерге жана мамлекеттик бийлик менен башкармалыктын аймактык органдарында аткаруучулук, уюштуруучулук жана административдик иштерди киргизүү;
- эл аралык иш-чараларды уюштуруу маселелери боюнча иштиктүү сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү, өзүндүн иш билгилигинин алкагында чет тилде жумушчу сүйлөшүүлөргө катышуу жана алдын ала талкуулоолорду жүргүзүү;
- өзүндүн иш билгилигинин алкагында оозеки жана жазуу жүзүндө котормочулук иштерди аткаруу;
- эл аралык сүйлөшүүлөрдү, жолугушууларды, конференцияларды, семинарларды уюштуруу боюнча иштерге катышуу;
- жумуш берүүчүнүн талаптарына ылайык, өзүндүн ишмердүүлүгүндү туура пландоо менен уюштуруу жана алган билимди сабаттуу колдоно билүү;
- иштеген жери боюнча кесиптик жамааттын башка катышуучулары менен негиздүү кызматташуу жана өз ара алакада болуу;

Долбоордук:

- аткаруучу катары эл аралык профилдеги топтук долбоорлордун ишине катышуу;
- эл аралык катыштарды түзүүдө, эл аралык байланыштарды жөнгө салуу менен өнүктүрүүдө кесиптик көмөк көрсөтүү;
- делегацияны коштогон персоналдын ишин жүргүзүү;
- референттин жана материалдарды чет тилинен кыргыз/орус тилине жана кыргыз/орус тилдеринен чет тилине которууда котормочунун милдеттерин аткаруу;
- электрондук каражаттардын жардамы менен зарыл болгон кесиптик багыттагы маалыматты табуу;

изилдөө-аналитикалык;

- чет тилдердеги материалдарды колдонуу менен изилдеген жана талдаган мекемелерге, уюмдарга референттик, көмөкчү илимий, илимий-уюштуруучулук иштерди киргизүү;
- материалдарды чет тилде колдонуу менен тажрыйбалуу адистин жетекчилиги астында биринчи талдоо иштерин киргизүү;
- эл аралык саясий талдоонун негиздерине ээ болгон көндүмдөрүн колдонуу;
- кесиптик катыштарды чет тилде колдоо;

окуу-уюштуруучулук;

- эл аралык тармактагы жогорку окуу жайларына окуу-көмөктөшүү иштерин киргизүү;
- мамлекеттик мекемелердин, корпорациялардын жана бейөкмөттүк уюмдардын бөлүмдөрүнүн, секторлорунун жана эл аралык билим берүү байланыштарын өнүктүрүү топторунун кесиптик ишине чет тилди билген аткаруучулардын функцияларын аткаруу.

IV. НББПны ишке ашыруунун шарттарына жалпы талаптар

4.1.НББПны ишке ашырууда ЖОЖдун укугу менен милдеттерине жалпы талаптар.

4.1.1.ЖОЖдор даярдоо багыты боюнча НББПны өз алдынча иштеп чыгышат. НББП, эмгек базарынын муктаждыгын эске алуу менен Кыргыз Республикасынын даярдоо багыты боюнча тийиштүү МББСтин негизинде иштелип чыгат.

ЖОЖдор, илимдин, маданияттын, экономиканын, техниканын, технологиянын жана социалдык чөйрөнүн өнүгүүсүн эске алып, ЖОЖдордо билим берүүнүн сапатына кепилдикти камсыздоо боюнча сунуштамаларды карманып, НББПны жыл сайын жаңылап турууга милдеттүү, алар төмөнкүдө камтылган:

- бүтүрүүчүлөрдү даярдоодо алардын сапатын камсыздоо боюнча стратегияны иштеп чыгуу;
- билим берүү программасын мезгил мезгили менен рецензиялоонун мониторинги;
- так сүйлөшүлгөн критерийлердин негизинде бүтүрүүчүлөрдүн иш билгилигин, студенттердин билим деңгээли менен шыгын баалаган объективдүү жол-жобону иштеп чыгуу;
- окутуучу курамдын иш билгилиги менен сапатын камсыздоо;
- ишке ашып жаткан бардык билим берүү программаларын жетиштүү булактар менен камсыздоо, аларды натыйжалуу колдонууну көзөмөлдөө анын ичинде окутуп жаткандарды суроо жолу менен;
- өзүндүн ишмердүүлүгүндү баалоо жана башка билим берүү мекемелери менен салыштыруу үчүн (стратегия) сүйлөшүлгөн критерийлер боюнча өзүндү өзүң дайыма текшерип туруу;
- өзүндүн ишмердүүлүгүн, пландарың, инновацияларыңдын жыйынтыктары жөнүндө коомчулукка маалымдоо.

4.1.2. Студенттер менен бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатынын баасы, алардын учурдагы, аралык жана жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестацияны камтышы керек. Студенттер менен бүтүрүүчүлөрдү, алардын кесиптик жетишкендиктерине туура келерин Негизги билим берүү программасына ылайык келген талапта аттестациялоо үчүн, билимди, шыкты, ээ болгон иш билгиликти баалоого мүмкүндүк берген типтүү тапшырманы, текшерүү ишин, тесттерди, ж.б. камтыган баалай турган каражаттардын базасы түзүлөт. Баалай турган каражаттардын базасы ЖОЖ тарабынан иштелип чыгат жана бекитилет.

Бүтүрүүчүлөрдүн квалификациялык иштеринин көлөмүнө, түзүлүшүнө, мазмунуна коюлган талаптар, ЖОЖ бүтүрүүчүлөрүнүн жыйынтыктаган мамлекеттик аттестациясы жөнүндө Жобону эске алуу менен ЖОЖ тарабынан аныкталат.

4.1.3. НББПны иштеп чыгууда, бүтүрүүчүлөрдүн социалдык-инсандык иш билгилигин (мисалы, социалдык өз ара алакалашуу иш билгилиги, тутумдуу ишмердүүлүк мүнөздө өзүндү уюштуруу жана өзүндү башкаруу) калыптандырган ЖОЖдун мүмкүнчүлүктөрү аныкталышы керек. ЖОЖ, инсандын ар тараптуу өнүгүүсү үчүн зарыл шарттарды түзүүгө жана социалдык маданий чөйрөнү калыптандырууга милдеттүү. ЖОЖ, окуу процессинин социалдык жактан тарбиялоо компонентин өнүктүрүүгө, анын ичине студенттик өзүн-өзү башкаруунун өнүгүшүн, студенттердин коомдук уюмдарда, спорттук жана чыгармачылык клубдарда, студенттик илимий коомчулукка катышуусун киргизүү менен өбөлгө түзүүгө милдеттүү.

4.1.4. ЖОЖдун НББПсы студенттин тандоосу боюнча ар бир сабактар циклинин (СЦ) өзгөргөн бөлүгүнүн үчтөн бир бөлүгүнөн кем болбогон көлөмдө сабактарды камтышы керек. Студенттин тандоосу боюнча сабакты калыптандыруу тартиби ЖОЖдун илимий кеңеши чечет.

4.1.5. ЖОЖ, студенттерге өздөрүнүн окуу программасын түзүүгө катышууга чыныгы мүмкүнчүлүктү камсыздап берүүгө милдеттүү.

4.1.6. ЖОЖ, НББПны түзүүдө студенттерди өздөрүнүн укуктары жана милдеттери менен тааныштырууга, студенттер тандаган сабактар алар үчүн милдеттүү болорун түшүндүрүүгө милдеттүү, ал эми алардын эмгек көлөмүнүн суммасы окуу планында каралгандан төмөн болбоосу керек.

4.2. НББПны ишке ашырууда студенттин укуктары менен милдеттерине жалпы талаптар
4.2.1. Студенттер, НББП менен каралган студенттин тандоосу боюнча окуу сабактарын өздөштүрүүгө берилген окуу убактысынын көлөмүнүн чегинде айкын сабактарды тандоого укуктуу;

4.2.2. Өзүнүн жеке билим алуу траекториясын калыптандырууда студенттер, сабактарды тандоо жана алардын келечектеги тармактык (адистикке) даярдыкка тийгизген таасири боюнча ЖОЖдон консультация алууга укуктуу.

4.2.3. Социалдык-инсандык жана жалпы маданий иш билгиликти (СИ ЖМИБ) өнүктүрүү бөлүгүндө НББПны өздөштүрүүдө жыйынтыктарга жетүү максатында студенттер, студенттик өзүн-өзү башкарууну өнүктүрүүгө, коомдук уюмдардын иштерине, спорттук жана чыгармачылык клубдарга, студенттик илимий коомчулукка катышууга милдеттүү.

4.2.4. Студенттер, ЖОЖдун НББПсында каралган бардык тапшырмаларды белгиленген мөөнөттө аткарууга милдеттүү

4.3. Студенттин окуу жүктөмүнүн эң жогорку көлөмү, анын аудитордук жана аудитордук эмес (өз алдынча) окуу иштеринин бардык түрлөрүн киргизүү менен жумасына 54 саат болуп бекитилет.

Такай катышып окуу формасында аудитордук сабактардын көлөмү жумасына ЖКББ денгээлин жана ар бир окуу сабагын өздөштүрүүгө бөлүнгөн жалпы көлөмдөн 50% чегинде даярдоо багытынын өзгөчөлүгүн эске алуу менен МББС тарабынан аныкталат.

4.4. Такай катышып-сырттан окуу (кечки) формасында аудитордук сабактардын көлөмү жумасына 16 сааттан кем болбошу керек.

4.5. Сырттан окуу формасында студентке окутуучу менен болгон сабак жылына 160 сааттан кем болбогон көлөмдө мүмкүнчүлүк камсыздалышы керек.

4.6. Окуу жылындагы эс алуу убактысынын жалпы көлөмү 7-10 жуманы, анын ичинде кышкы мезгил эки жумадан кем болбогон убакытты түзүшү керек.

V. Бакалаврларды даярдоонун Негизги билим берүү программасына коюлган талаптар

5.1. Бакалаврларды даярдоонун НББПны өздөштүрүү жыйынтыгына карата коюлган талаптар.

530800 «Эл аралык байланыштар» даярдоо багыты боюнча «бакалавр» академиялык даражасы ыйгарылган бүтүрүүчү, НББПнын максаттарына жана ушул ЖКБ МБСтин 3.4 жана 3.8 пунктарында көрсөтүлгөн кесиптик ишмердүүлүктүн милдеттерине ылайык, төмөндөгү иш билгиликтерге ээ болушу керек:

А) универсалдуулук;

- жалпы илимий (ЖИИБ);

- тутумдуу ой жүгүртө билүү, жалпылаштыруу, талдоо, маалыматты кабыл алуу, максатты коё билүү жана ага жетүү жолдорун таба билүү жөндөмү, көйгөйлөрдүн эл аралык саясий жана дипломатиялык маанисин аныктай билүү (ЖИИБ-1);

- логикалык жактан туура, аргументтелген жана ачык-айкын оозеки жана жазуу жүзүндө кепти түзө билүү (ЖИИБ-2);

- кесиптештерге биригүү жана жамаа ичинде иштөө даярдыгы (ЖИИБ-3);

- өзгөчө жагдайда уюштуруу-башкаруучулук чечимди таба билүү жөндөмдүүлүгү жана алар үчүн жоопкерчилик тартуу даярдыгы (ЖИИБ-4);

V. ЭЛ АРАЛЫК БАЙЛАШЫШТАР БАГЫТЫНДАГЫ БАКАЛАВРДЫ ДАЯРДООДОГУ НЕГИЗГИ БИЛИМ БЕРҮҮ ПРОГРАММАСЫНА (НББП) ТАЛАПТАР

5.1. Бакалаврды даярдоодо НББПны өздөштүрүү натыйжаларына талаптар

530800 “Эл аралык байланыштар” багыты боюнча “Бакалавр” академиялык даражасына ээ бүтүрүүчү ПББПнын максаттарына жана кесиптик ишмердүүлүгүнө ылайык МББС ЖКББнын 3.4 жана 3.8 пункттарында көрсөтүлгөн төмөнкүдөй компетенцияларга ээ болушу керек:

а) ар тараптуу:

- *жалпы илимий (ЖИК):*

- системалуу ойлоно алуу, жалпылай алуу, талдоо, маалыматты кабыл алуу, максатты коюу жана ага жетүү жолдорун тандоо, эл аралык-саясий жана дипломатиялык маселелердин маңызын белгилей билүү (ЖИК-1);
- оозеки жана жазма кепти логикалык жактан туура, аргументтеп жана түшүнүктүү түзө алуу (ЖИК-2);
- кесиптештер менен аралашууга жөндөмдүүлүк, жамаатта иштей билүү (ЖИК-3);
- ар кандай күтүлбөгөн кырдаалдарда уюштуруу-башкаруучулук чечимди табууга жөндөмдүүлүк жана ал үчүн жоопкерчилик алууга даяр болуу (ЖИК-4);
- өз ишмердигинде ченемдик-укуктук документтерди колдоно алуу (ЖИК-5);
- өзүн өнүктүрүүгө, өзүнүн квалификациясын жана чеберчилигин жогорулатууга умтулуу (ЖИК-6);
- өзүнүн жетишкендиктерине жана кемчиликтерине сын баа бере алуу, жолун мерчемөө, жетишкендиктерин дагы өнүктүрүүнүн каражаттарын тандоо жана кемчиликтерин жоюу (ЖИК-7);
- өзүнүн келечек кесибинин социалдык маанисин андай билүү, кесиптик ишмердигин аткарууга жогорку мотивацияга (жүйөгө) ээ болуу (ЖИК-8);
- негизги абалды жана социалдык, гуманитардык жана экономикалык илимдердин ыкмаларын социалдык жана кесиптик маселелерди чечүүдө колдоно билүү, өзүнүн илимий жактан негизделген жыйынтыктарына дүйнөлүк саясат жана эл аралык мамилелер тармагындагы таанып билүүчүлүк кесиптик ишмердигинин жыйынтыгында алынган байкоолорун жана тажрыйбаларын колдоно билүү (ЖИК-9);
- социалдык жактан маанилүү проблемаларды жана процесстерди талдай билүү (ЖИК-10);
- кесиптик ишмердиктеги табигый илимдин негизги мыйзамдарын колдоно билүү, математикалык анализ жана үлгүлөө, теориялык жана эксперименталдык иликтөө ыкмаларын пайдалануу (ЖИК-11);
- азыркы учурдагы маалыматтык коомдун өнүгүүсүндөгү маалыматтын маани-маңызын түшүнө билүү, бул процессте жаралган кооптуулукту жана коркунучту аңдоо, маалыматтык коопсуздуктун негизги талаптарын, анын ичинде мамлекеттик жашыруун сырды коргоо талаптарын сактоо (ЖИК-12);
- маалыматты алуу, сактоо, иштеп чыгуунун негизги ыкмаларын, маалыматты башкаруу каражаты катары компьютер менен иштөө жөндөмдөрүнө ээ болуу (ЖИК-13);
- глобалдык компьютердик желедеги маалымат менен иштей алуу (ЖИК -14);
- өндүрүштүк кызматкерди жана калкты боло турган кырсыктардан, табият кырсыктарынан сактоонун негизги ыкмаларын билүү (ЖИК-15);
- кыймылдаткыч күчтөрдү жана тарыхый процессти, зомбулуктун жана зомбулук кылбоонун ролун, тарыхый процесстеги адамдын, саясий уюмдун ордун түшүнө билүү (ЖИК -16);
- дүйнө тааным, социалдык жана инсандык жактан маанилүү болгон философиялык проблемаларды түшүнүү жана талдай билүү (ЖИК-17);
- дене тарбия жана ден соолукту чыңдоо ыкмаларын туура пайдалануунун өз алдынча каражаттарына ээ болуу жана ЖОЖдогу окутуу процессинде кесиптик көндүмдөрдү үйрөнүүдө жана толук кандуу социалдык жана кесиптик ишмердикти камсыздоо үчүн тиешелүү деңгээлде күч-кубатка ээ болуу (ЖИК-18);
- заманбап цивилизациянын сакталуусу жана өнүгүүсү үчүн гумандуулук баалуулуктарынын ролун андай билүү (ЖИК-19);
- курчаган чөйрөгө, коомго, башка адамдарга жана өзүнө карата адеп-ахлак милдеттенмелерин колдонууга даяр болуу (ЖИК-20);

- келечектеги кесиптик ишмердиктин жарандык негиздерин билүү жана түшүнүү (ЖИК-21);
- эл аралык маалыматты стандарттуу эмес интерпретациялоонун практикалык маселелерин чечүүгө даяр болуу (ЖИК-22);
- эл аралык мамиледе өзүн саясий жактан туура алып жүрүп, жалпы кабыл алынган маданиятка, көндүмдөргө ээ болуу, сүйлөшүү аркылуу ымалага келе билүү (ЖИК-23);
- практикада өзүнүн мыйзамдуу укуктарын, анын ичинде инсандык укуктарын коргой алуу, көп улуттуу чөйрөдө башкаларга урмат-сый менен кароо, Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексин жана башка укуктук документтерди пайдалана билүү (ЖИК-24);
- гумандуулук, эркиндик жана демократия принциптеринде коомду жашыртууга даярдык жана умтулуу (ЖИК-25);
- көп улуттуу, этникалык топтордун курамында иштөөгө ыңгайлашуу жөндөмү (ЖИК-26);
- көп улуттуу чөйрөдө иштиктүү пикир алышуу ыкмаларын, чет өлкөлөрдүн жергиликтүү иштиктүү маданиятынын өзгөчөлүктөрүн колдоно билүү (ЖИК-27);
- өзүн-өзү үзгүлтүксүз окутууга жана өнүктүрүүгө умтулуу (ЖИК-28);
- эмгектин натыйжаларынын сапатына кам көрүү (ЖИК-29);
- креативдүү ой жүгүртүүгө, кесиптик демилгелерди өнүктүрүүгө өзүндү даярдоо, позитивдүү өзгөрүүлөрдү демилгелөө (ЖИК-30);
- инсандар ортосундагы этиканы сактоо жана эмоционалдык жактан өзүн-өзү жөнгө салуу (ЖИК-31);
- өзүнө жоопкерчиликти алууга даяр болуу жана лидерлик сапатты көрсөтө алуу (ЖИК-32);

-инструменталдык (ИК):

- мамлекеттик түзүмдүн, бизнес, үчүнчү сектор ишмердик чөйрөсүндөгү эл аралык иштерди камсыздоо жагындагы укуктук аспектилер боюнча билимин практикада колдонууга даярдык (ИК-1);
- кесиптик милдеттемелерди аткаруу үчүн компьютердик технологияны пайдалануучунун деңгээлинде колдоно билүү (ИК-2);
- жок дегенде эки тилди билүү жана анда активдүү иштөө, кесиптик маселерди чечүү үчүн чет тилдерди колдоно билүү (ИК-3);

-уюштуруучулук-администрациялык ишмердик:

- КР ТИМ, эл аралык уюмдар, мамлекеттик бийлик органдарынын жана Кыргыз Республикасынын башкаруу системасындагы мекемелердин кенже кызматкерлеринин ишине аралашууга даярдык (ИК-4);
- диалог, кайра жазуу, сүйлөшүүлөрдү коюлган милдеттин алкагында чет тилде жүргүзүүгө даярдык жана жөндөм (ИК-5);
- чет тилден кыргыз/орус тилдерине жана кыргыз/орус тилдеринен чет тилдерге материалдарды жазуу жүзүндө жана оозеки которуу жөндөмү (ИК-6);
- кесиптик байланыштарды бекемдөө үчүн техниканы колдоно билүү жана кесиптик пикир алышууну, анын ичинде чет тилдерде өнүктүрүү (ИК-7);
- дипломатиялык документтерди, макулдашуулардын долбоорлорун, келишимдерди, иш чаралардын программаларын түзө алуу (ИК-8);
- алган билиминин жана көндүмдөрүнүн негизинде кесиптик милдеттенмелердин алкагында жетекчилердин тапшырмасын аткаруу (ИК-9);
- топтолгон тажрыйбасынын негизинде тажрыйбалуу адистин жетекчилиги менен өзүнүн аткаруу иштерин туура багытта жакшыртуу (ИК-10);

-долбоорлоо ишмердиги:

- иштеген жеринде же иштеген тармагында перспективалуу башталыштарды сезе билүү жана тажрыйбалуу адистин жетекчилиги алдында долбоорду ишке ашырууга даярдык (ИК-11);
- долбоордун катардагы аткаруучусу болуп иштөөгө даярдык (ИК-12);

-изилдөө-талдоо жүргүзүү ишмердиги:

- уюштуруучулук-техникалык милдетти аткарууга жана жаматтын ишин камсыздоо кызыкчылыгындагы жардамчы милдеттерди тажрыйбалуу адистин жетекчилиги менен чечүүгө даярдык (ИК-13);

- жалпыга маалымдоо каражаттарынын материалдары менен иштей алуу, берилген тема боюнча басма сөзгө сереп салуу, далилдүү корутундуну чыгаруу менен фактылык материалдарды табуу, чогултуу жана биринчи болуп жалпылоо (ИК-14);
- аудитория менен, анын ичинде чет элдик аудитория менен иштөө көндүмүнө ээ болуу (ИК-15);

-окуу-уюштуруучулук ишмердиги:

- кесиптик билим берүү боюнча окутуу ишин уюштурууда ассистенттин милдетин аткара алуу (ИК-16);
- окуу-көмөктөшүү жана окуу-аналитикалык иштерин жүргүзүүгө даярдык жана машыгуу (ИК-17);

-социалдык-инсандык жана жалпы маданияттык (СЖК):

- глобалдык процесстердин логикасын жана эл аралык мамилелердеги бүткүл дүйнөлүк саясий системаны тарыхый, экономикалык жана укуктук жагынан билүү жана түшүнүү (СЖК-1);
- эл аралык коопсуздук чөйрөсүндөгү негизги өнүгүшүнүн мүнөзүн андай билүү жана алардын Кыргызстандын коопсуздугуна тийгизе турган таасирин түшүнүү (СЖК-2);
- илимий-технологиялык инновациялардын глобалдык процесстеринин түзүлүшүн жана маңызын түшүнүү, андагы Кыргызстандын ордун жана ролун түшүнүү (СЖК-3);
- дүйнөлүк экономикалык, экологиялык, демографиялык, миграциялык процесстерди, планетардык чөйрөнүн, дүйнөлүк экономиканын жана дүйнөлүк саясаттын өз ара таасир этүүлөрүн түшүнө билүү (СЖК-4);
- эл аралык өз ара аракеттенүүнүн укуктук негиздерин билүү, алардын Кыргызстандын жана дүйнөнүн башка мамлекеттеринин тышкы саясатына таасир этүүлөрүн түшүнө билүү жана иликтөөлөрдү жүргүзө алуу (СЖК-5);
- эл аралык мамилелердеги жана адам укугун коргоонун дүйнөлүк тажрыйбасындагы укук коргоо боюнча көйгөйлөрдүн теоретикалык жана саясий негиздерин түшүнө билүү (СЖК-6);
- дипломатиялык саясий психологиялык, социалдык-экономикалык жана күч ыкмаларын колдонуу менен эл аралык конфликттерди жөнгө салуунун негиздерин түшүнө билүү (СЖК-7);
- ата-мекендик жана чет өлкө теоретикалык мектептеринин эл аралык мамилелеринин негизги теорияларын билет жана түшүнөт (СЖК-8);
- эл аралык жагдайларды прикладдык иликтөөнүн негизги жана базалык көндүмдөрүнө ээ болуу (СЖК-9);
- Кыргызстандын тышкы саясаты боюнча орун алган көйгөйлөр боюнча программалык документтерди билүү жана түшүнүү (СЖК-10);
- Кыргыз Республикасынын эл аралык негизги көйгөйлөр боюнча позицияларына адискөй иликтөөнү жүргүзүү жана аларды түшүндүрүү (СЖК-11);
- алдыңкы чет мамлекеттердин тышкы саясаттарынын негизги багыттарын билүү жана түшүнө билүү (СЖК-12);
- Көз карандысыз Мамлекеттер Шериктештигинин жаралуу баскычтарын билүү жана өнүгүү тенденцияларын түшүнүү (СЖК-13);
- Кыргызстандын аймактарынын жана чет өлкөлөрдүн мамлекеттер аралык мамилелеринин ортосундагы абалдын саясий жана укуктук спецификаларына ээ болуу жана аймактардын чек ара аркылуу өтүүчү жана башка эл аралык байланыштарды түшүнө билүү (СЖК-14);
- ар тараптуу жана интеграциялык дипломатиянын механизмдерин түшүнө билүү (СЖК-15);
- дипломатиялык жана ишкер протоколдун жана этикеттин негиздерин билүү жана аларды иш жүзүндө колдонууда туруктуу шыкка ээ болуу (СЖК-16);

б) адискөйлүгү (ПК):

- уюштуруучулук-административдик:

- КР Тышкы иштер министрлиги системасынын мекемелеринде чет тилдерди пайдалануу менен аткаруучулардын кичи жана орто звенолорунун милдеттерин аткаруу, башка мамлекеттик мекемелерде, мамлекеттик бийликтин жана башкаруунун аймактык органдарында аткаруучулук, уюштуруучулук жана административдик иштерди жүргүзүү (КК-1);
- эл аралык иш-чараларды уюштуруу маселеси боюнча ишкердик кат алышууларды жүргүзүү, алдын-ала талкууларды өткөрүү жана өз компетенциясынын чегинде чет тилде өткөрүлүүчү сүйлөшүүлөргө катышуу (КК-2);

- өз компетенциясынын чегинде оозеки жана жазуу жүзүндөгү котормо иштерин аткаруу (КК-3);
- эл аралык сүйлөшүүлөрдү, жолугушууларды, конференцияларды, семинарларды уюштуруу боюнча иштерге катышуу (КК-4);
- иш берүүчүнүн талаптарына ылайык өз ишин туура уюштура билүү менен пландаштыруу жана алган билимин алгылыктуу колдоно алуу (КК-5);
- иштеген жери боюнча кесипкөй жамааттын башка катышуучулары менен өз ара иш алып баруусу жана конструктивдүү өз ара кызматташуу (КК-6);

-долбоордук:

- эл аралык профилдеги топ менен долбоорлоо иштерине аткаруучу катары катышуу (КК-7);
- эл аралык байланыштарды белгилөөдө аларды жолго коюуга жана өнүктүрүүгө кесипкөй катышуу (КК-8);
- делегацияны коштоп жүргөн персоналдын ишин жүргүзө алуу (КК-9);
- референттин жана материалдарды чет тилинен кыргыз/орус тилдерине жана кыргыз/орус тилдеринен чет тилдерге которуучу котормочунун милдеттерин аткаруу (КК-10);
- электрондук каражаттардын жардамында зарыл болучу кесипкөй багытталган маалыматтарды таба билүү (КК-11);

изилдөө-аналитикалык:

- референттик, көмөкчү илимий, илимий-уюштуруучулук иштерди иликтөө жана аналитикалык мекемелерде чет тилдерди пайдалануу менен иш жүргүзүү (КК-12);
- чет тилдеги материалдарды пайдалануу менен тажрыйбалуу адистин жетекчилиги менен алгачкы аналитикалык иштерди жүргүзүү (КК-13);
- эл аралык саясий талдоолордун негизин жана методун өзүнүн топтолгон тажрыйбасында колдоно алуу (КК-14);
- чет тилдерде кесиптик байланыштарды сабаттуу колдоо (КК-15).

- окутуу-уюштуруучулук:

- эл аралык профилдеги жогорку окуу жайларында окуу-жардам берүү иштерин жүргүзүү (КК-16);
- мамлекеттик мекемелерде, корпорацияларда, бейөкмөт уюмдарда эл аралык билим берүү байланыштарын өнүктүрүү бөлүмдөрүндө, секторлорунда жана топторунда кесиптик ишинде чет тилди билүү менен аткаруучулук функцияларын ишке ашыруусу (КК-17).

5.2. НББС бакалаврларды даярдоо структурасына талаптар

НББС бакалаврларды даярдоодо төмөнкү окуу циклдерин карайт (таблица):

Б.1 – гуманитардык, социалдык жана экономикалык циклдер;

Б.2 – математикалык жана табигый илим цикли;

Б.3 – кесиптик цикл

жана бөлүмдөр:

Б.4 – дене тарбия;

Б.5 – практика жана/же илимий-изилдөө иштери.

Сабактардын ар бир цикли ЖОЖ тарабынан белгиленүүчү базалык (милдеттүү) бөлүккө жана вариативдик (профилдик) бөлүккө ээ болот. Вариативдик (профилдик) бөлүк базалык сабактардын мазмуну менен аныкталуучу билимдерди, билгичтиктерди жана көндүмдөрдү тереңдетүүгө жана кеңейтүүгө мүмкүндүк берип, студентке алгачкы профилине ылайык ЖПББнын кийинки деңгээлинде “магистр” академиялык даражасын алуу үчүн билим алуусун улантууга, ийгиликтүү кесиптик ишмердик үчүн терең билим жана көндүмдөргө ээ болууга мүмкүндүк берет. Вариативдик (профилдик) бөлүк эки бөлүктөн: ЖОЖдун курамынан жана студенттердин тандоосу боюнча сабактардан турат.

Таблицада – “Эл аралык байланыштар” багыты боюнча НББП ЖКББнын бакалаврларды даярдоонун түзүлүшү

НБП СЦ	Окуу цикли жана аларды өздөштүрүүнүн проектилери	Эмгек ченеми (зачеттук бирдиктер)	Окуу планын иштеп чыгуу үчүн сабактардын тизмеси, китептер	Татыктуулукту негиздөөнүн коддору
1	2	3	4	5
Б. 1	<i>Гуманитардык, социалдык жана экономикалык цикли</i>	36-42		
	<p>Негизги бөлүгү Циклдин негизги бөлүгүн изилдөөдө студент эмнени</p> <p><u><i>билиши керек:</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> - эки чет элдик тилди эркин колдоно билүү, - эл аралык мамиленин тарыхын жана теориясынын негиздерин, - азыркы учурдагы дүйнөлүк саясаттын жана глобалдык көйгөйлөрдүн негиздерин, - Кыргызстандын тышкы саясаттын жана алдыңкы мамлекеттер менен болгон дипломатиясынын негиздерин, - маалыматтарды колдонмолук талдоо, - эл аралык жагдайларды; <p><u><i>колдоно алуусу керек:</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> - эки тилде сүйлөөнү жана жазууну, - маалыматтарды колдонмолук талдоонуунун ыкмаларын эл аралык чөйрөдө колдонуу, - өзүнүн кесиптик билимин жана квалификациялык деңгээлин мамлекеттик кызматта, бизнесте, өкмөттүк эмес түзүмдөрдө колдоно билүү, - жазуу жана оозеки түрүндө которуу, орусчадан чет тилге, чет тилден орусчага; <p><u><i>билүүсү керек:</i></u></p> <ul style="list-style-type: none"> - кесиптик коммуникация көндүмдөрүн чет тилде билүү, - эл аралык профилдеги мекемелерде, уюмдарда аткаруучулук, уюштуруучулук жөндөмгө ээ болуу, - топ ичинде жана проектин катышуучулары менен эл аралык профилде орундоочу же кичи звенодогу башкаруучу болуп иштөөгө жөндөмдүүлүгү бар болуш керек. 	26-30	<p>Кыргыз (орус) тили практикалык курсу</p> <p>Кыргыз (орус) тили жана кеп маданияты</p> <p>Ата-мекен тарыхы</p> <p>Чет тили</p> <p>Философия</p> <p>Манастаануу</p>	<p>-ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16 -ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16 -ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16 -ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, -ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16 -ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16 -ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16 -ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11,12- 32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16</p>

	<p>каторууну, кыргызчадан жана орусчадан чет тилдерге которо билүү;</p> <p><u>билиш керек:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - кесиптик коммуникация көндүмдөрүн чет тилде билүү, - эл аралык профилдеги мекемелерде, уюмдарда аткаруучулук, уюштуруучулук жөндөмгө ээ болуу, - топ ичинде жана проектин катышуучулары менен эл аралык профилде орундоочу же кичи звенодогу башкаруучу болуп иштөөгө жөндөмдүүлүгү бар болуш керек. 			<p>17, СЖК-1-16 -ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16 -ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16 -ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16</p>
	Вариативдик бөлүгү Билими, билгичтиги, көндүмү ЖОЖдун НББПсы боюнча аныкталат			
	Профилдик сабактар			<p>-ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16</p>
Б.4	Дене тарбия	400 саат		
Б.5	Билим алуу, өндүрүш, квалификация алдындагы практика, илимий-изилдөө иши, практикалык билими жана көнүгүүсү ОПП боюнча аныкталат	12-15		ЖИК-18
Б.6	Жыйынтоочу мамлекеттик аттестация	12-15		<p>-ЖИК- 1,2,3,5,7,10,11, 12-32 -ЖИК-1-32, ИК-1-16, КК-1- 17, СЖК-1-16</p>
	Билим берүүнүн жалпы программасы	240		

(*).НББПСЦга кирген айрым сабактардын эмгек ченеми 10 зачеттук бирдикке чейинки интервалда берилет.

2. НББПСЦнын Б.1, Б.2 жана Б.3 базалык түзүүчүсүнүн суммалык эмгек ченеми НББПСЦда көрсөтүлгөн жалпы эмгек ченеминин 70%тен кем эмесин түзүүсү керек.

(**) СЦ Б.2нин аталышы даярдоо багытындагы билим берүү областынын өзгөчөлүгүн эске алуу менен аныкталат.

(***) Мамлекеттик жыйынтыктоочу аттестация бакалаврлык квалификациялык бүтүрүүчү ишин камтыйт.

5.3. “Эл аралык байланыштар” багытындагы бакалаврды даярдоодо НББПны жүзөгө ашыруу шарттарына карата талаптар

5.3.1. Окуу процессин кадр менен жабдуу.

“Эл аралык байланыштар” багытындагы бакалаврды даярдоодо НББПны жүзөгө ашыруу, сабак берүү тартибинин профилдине ылайык келген жана илими жана (же) илимий-методикалык ишмердүүлүк менен үзгүлтүксүз иш алып барган, эреже катары базалык билими бар педагогикалык кадрлар менен камсыздалышы керек.

Профессионалдык циклдагы окутуучулар, эреже катары илимдин кандидаты, доктору жана (же) профессионалдык чөйрөгө ылайык келген иш тажрыйбасына ээ болуулары керек.

НББП маалыматтары боюнча билим берүү процессин камсыз кылуучу окутуучулардын жалпы санында илимдин кандидаты же доктору наамына ээ окутуучулардын үлүшү 35%дан кем эмес болушу керек.

5.3.2. Окуу процессин окуу-методикалык жана маалыматтык камсыздоо.

Бакалаврды даярдоодо НББПны жүзөгө ашырууда, негизги билим берүү программаларын түзгөн сабактардын толук тизмеси боюнча түзүлгөн китепканалар фондусунун базалык маалыматы менен ар бир студент камсыз кылышы керек. ЖОЖдогу билим берүү программасы практикалык сабактарды камтышы керек (*түзүлгөн компетенцияны эске алуу менен аныкталат*).

Ар бир студентке бештен кем эмес аталыштагы жергиликтүү жана үчтөн кем эмес чет элдик китеп жана окуу куралдарынан, ошондой эле үчтөн кем эмес жергиликтүү мезгилдүү басылмалардан жана экиден кем эмес чет элдик аталыштагы китепкана фондусунун комплексин колдоно алуу мүмкүнчүлүгү камсыздалышы керек.

5.3.3. Окуу процессин материалдык-техникалык жактан камсыз кылуу процесси.

“Эл аралык байланыштар” багытындагы бакалавр даярдоону НББПны жүзөгө ашыруучу ЖОЖ, студенттердин ЖОЖдун окуу планында каралган, санитардык жана өрткө каршы эрежелерге жана ченемдерге ылайык лабораториялык, тартип жана сабак аралык даярдыктардын, практикалык жана илимий-изилдөө иштерин жүргүзүүнү камсыз кылуучу материалдык-техникалык базага ээ болушу керек.

НББП бакалавритин жүзөгө ашыруу үчүн минималдуу материалдык-техникалык камсыздоонун тизмесине төмөндөгүлөр кирет: лингафондук кабинеттер, Интернет-ресурстар борбору, студия, видеопроекциялык аппаратуралар менен аудиториялар.

ЖОЖ электрондук басылмаларды колдонууда, изилденген тартиптин көлөмүнө ылайык Интернетке (4 студентке бир компьютерден Интернетке чыгуу эсеби менен) чыгуу менен, компьютердик класста өз алдынча даярдануу убактысында ар бир окутуучуну иш орду менен камсыз кылышы керек.

ЖОЖ лицензиялык программалык камсыздоо комплектине ээ болушу керек.

5.3.4. Бүтүрүүчүлөрдү даярдоонун сапатын баалоо.

Негизги жалпы билим берүү программасын өздөштүрүү сапатын баалоо, сабакка жетишүүнү кезектеги контролун, окутуп жаткандарды ортодо аттестациялоону жана бүтүрүүчүлөрдү мамлекеттик аттестациялоо жыйынтыгын камтышы керек.

Ар бир тартип боюнча кезектеги жана ортодогу контролдоо тартибин жана конкреттүү формалары, ЖОЖ тарабынан өз алдынча иштелип чыгат жана окуунун биринчи айынын ичинде окутуучуларга маалымат берилет.

Алардын жетишкендиктеринин НББПнын тиешелүү этап боюнча талаптарына (жетишкендикти күндөлүк контролдоо жана ортодогу аттестация) ылайык окутуучуларды аттестациялоо үчүн, билимин, билгичтигин жана алган компетенцияларын баалоого мүмкүндүк бере турган типтүү тапшырмаларды, текшерүү иштерин, тесттерди жана контролдоо ыкмаларын камтыган баалоо каражаттары фонду түзүлөт.

ЖОЖ тарабынан конкреттүү тартипке окутуучулардын кезектеги шарттарына карата аларды ортодогу аттестациялоо жана күндөлүк жетишкендигин контролдоо программаларына максималдуу жакындоо үчүн шарттар түзүлүшү керек, бул үчүн ага окутуучулардан сырткары тышкы эксперт катары жумуш берүүчүлөр, аралаш тартипти окуй турган окутуучулар ж.б. тартылышы керек.

Окутуучуларга бүтүндөй окуу процессинин уюштурулушун жана анын сапатын, маанисин баалоо мүмкүнчүлүгү берилиши керек.

Жыйынтыктоочу мамлекеттик аттестация бүтүрүүчү квалификациялык ишти (бакалавр ишин) коргоону камтыйт. Мамлекеттик экзамен ЖОЖдун ыктыяры менен киргизилет.

Бакалавр ишинин маанисине, көлөмүнө жана түзүмүнө карата талаптар, ошондой эле мамлекеттик экзаменге (болгондо) карата талаптар жогорку окуу жайы тарабынан аныкталат.

«Эл аралык байланыштар» багытындагы студенттер сабактарда колдонуу үчүн маалымат булактарынын электрондук ресурстарынын даректери:

<i>КМШ боюнча порталдар:</i>	<i>Чет өлкөлүк порталдар:</i>
Ломоносов атындагы Москва мамлекеттик университети (МГИМО)- http://www.msu.ru	ЭКС-Марсель-3
Москва мамлекеттик эл аралык байланыштар университети (МГЛУ) http://www.mgimo.ru	Вашингтон университети
Москва мамлекеттик лингвистикалык университети (МГЛУ) http://www.mglu.ru	Коимбра университети
Россия эл достугу университети (РУДН) http://www.rudn.ru	Бордо университети
Санкт-Петербург мамлекеттик университетти (СПбГУ) http://www.spbu.ru	Кентукки университети